

มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอม ให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน¹

พงศ์ธร พิทักษ์สกุลรัตน์²

จากการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการกำหนดลักษณะความผิดให้เป็นความผิดมูลฐาน เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอม เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอม และเพื่อหาข้อเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายในการกำหนดให้ลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน

การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมตามพระราชบัญญัติฯ พ.ศ. 2510 เป็นการกระทำความผิดที่ยากแก่การป้องกันและปราบปราม เนื่องจากมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ดำเนินการต่อการกระทำความผิดดังกล่าวยังคงมีข้อบกพร่องและข้อจำกัดอยู่หลายประการ จึงเป็นช่องทางที่ทำให้ผู้กระทำความผิดกล้าที่จะเสี่ยงกระทำความผิดโดยที่ไม่ความเกรงกลัวต่อการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายดังกล่าว ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อรัฐและประชาชนส่วนรวม และเพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเหล่านี้ให้ลดน้อยลงหรือไม่ให้เกิดผลขึ้นอีกในอนาคต จึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำมาตราทางกฎหมายอื่นที่เหมาะสมมาใช้บังคับ เพื่อให้การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น มาตรการทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นมาตรการที่ทำลายวงจรทางเศรษฐกิจขององค์กรอาชญากรรมเป็นหลัก โดยเป็นมาตรการในการสกัดกั้นมิให้มีการแปรสภาพหรือเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งมีผลทำให้อาชญากรไม่สามารถใช้เงินที่ผิดกฎหมายนั้นได้ ดังนั้น จะมีความเหมาะสมหรือไม่ที่จะนำมาตรการทางกฎหมายฟอกเงินมาใช้ในการพิจารณากำหนดให้ลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมมาเป็นความผิดมูลฐาน ตลอดจนการนำมาตรการทางอาญาและทางแพ่งของกฎหมายป้องกันและปราบปรามฟอกเงินมาพิจารณา โดยมีมาตรการซึ่งสรุปได้ดังนี้

¹บทความนี้ เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี วงษ์วิชิต และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศรี บัวสุวรรณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนเชื้อสกุล

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประการที่หนึ่ง มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดลักษณะความผิดให้เป็นความผิดมูลฐาน

การกำหนดความผิดมูลฐานมีความสำคัญต่อการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าว มีลักษณะที่เป็นการกำหนดความผิดที่ประกอบอาชญากรรมแล้ว ได้รับผลตอบแทนเป็นเงินหรือทรัพย์สิน การกำหนดความผิดมูลฐานในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นจึงมีแนวคิดพื้นฐานมาจากความผิดมูลฐานที่กำหนดจะต้องเป็นความผิดทางอาญาที่มีเงินเป็นปัจจัยสำคัญ และต้องถูกนำมาตราต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นมาตรการทางอาญาหรือมาตรการทางแพ่งตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับ ในทางกลับกันถ้าหากมิใช่ความผิดมูลฐานแล้ว การดำเนินการต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดก็ไม่สามารถดำเนินการได้และผู้กระทำนั้นก็ไม่มี ความผิดฐานฟอกเงินด้วย

การจะกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับยาปลอมเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้นั้น ต้องกำหนดลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยพิจารณาถึงลักษณะของการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้ 1) จะต้องเป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นองค์รอาชญากรรม โดยเฉพาะการผลิตยาปลอมตามมาตรา 72 (1) นั้น มีลักษณะการทำงานอย่างเป็นระบบและเป็นกลุ่มบุคคลหรือในรูปแบบของบริษัทจึงเป็นเหตุให้มาตรการทางกฎหมายสามารถดำเนินการได้เพียงผู้กระทำความผิดที่มีการกระทำและมีพยานหลักฐานชัดเจนเบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถเชื่อมโยงถึงผู้ที่อยู่เบื้องหลังที่ไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดโดยตรง ซึ่งมักจะหลุดรอดจากการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่รัฐ จนนำไปสู่กระบวนการฟอกเงินได้ 2) จะต้องเป็นความผิดที่มีลักษณะในการประกอบอาชญากรรมที่ให้ผลตอบแทนสูง โดยเฉพาะผู้ผลิตในมาตรา 72(1) ซึ่งเป็นนายทุนรายใหญ่ที่ได้มีการผลิตยาปลอมเป็นจำนวนมากนั้นถูกส่งขายต่อไปยังเครือข่ายซึ่งก่อให้เกิดรายได้หรือผลตอบแทนจำนวนมากแก่ผู้กระทำความผิด จึงทำให้กลุ่มบุคคลเหล่านี้สามารถแสวงหาผลประโยชน์จากธุรกิจดังกล่าวโดยปราศจากการควบคุมตรวจสอบของเจ้าหน้าที่รัฐและอาจถูกใช้ประโยชน์ในการฟอกเงินเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากการกระทำความผิดได้ 3) จะต้องเป็นความผิดที่มีลักษณะที่มีการกระทำที่สลับซับซ้อนยากแก่การปราบปราม การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมตามมาตรา 72 (1) โดยเฉพาะผู้ผลิตได้พัฒนารูปแบบให้ซับซ้อนมากยิ่งขึ้นมีการปรับวิธีการกระทำความผิดหรือมีการเปลี่ยนรูปแบบผลิตเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่รัฐและยากต่อการตรวจพบ จับกุม เป็นเหตุให้มาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าวไม่สามารถนำมาปรับใช้แก่ลักษณะการกระทำความผิดหรือไม่สามารถสกัดกั้นธุรกิจที่เกี่ยวกับยาปลอมได้ 4) จะต้องเป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ สำหรับกระบวนการผลิตยาปลอมมักจะดำเนินการโดยคนหลายกลุ่มจนเชื่อมโยงเป็นขบวนการ มีลักษณะขัดต่อความสงบสุข สวัสดิภาพและส่งผลกระทบต่อประชาชนส่วนรวมแล้ว ยังกล่าวได้

ว่ารัฐก็นับว่าเป็นผู้เสียหายด้วยเช่นกัน เพราะธุรกิจที่เกี่ยวกับการผลิตยาปลอมนั้นเป็นการบ่อนทำลายเศรษฐกิจ ทำลายสุขภาพอนามัยของประชาชน ทำให้รัฐต้องนำเงินจากงบประมาณด้านสาธารณสุขมาเพื่อมารักษาผู้ที่ได้รับผลกระทบของการใช้ยาปลอมอันส่งผลกระทบต่อประชาชน เศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศอีกด้วย เนื่องจากเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์จำนวนมากจากธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับยาปลอม ซึ่งจะถูกนำไปสู่กระบวนการฟอกเงินแล้วนำเข้าสู่ระบบการเงินของประเทศ ซึ่งเป็นผลเสียต่อความเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ นอกจากนี้แล้วยังส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตยา คุณภาพของยา รวมทั้งสร้างความเสียหายต่อภาคธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจยาที่ถูกกฎหมาย

ผู้ศึกษามีความเห็นว่าเป็นปัจจุบันความผิดมูลฐานของประเทศไทยตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม นั้นเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าเป็นการกำหนดลักษณะเฉพาะเจาะจงความผิดตามกฎหมายกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยมีจำนวนทั้งสิ้น 28 มูลฐานซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจำนวน 21 มูลฐานและกำหนดไว้ในกฎหมายอื่นอีก 7 มูลฐาน ซึ่งถือว่ามีความน้อยและยังมีความผิดที่สำคัญอีกหลายประเภทที่ไม่สามารถนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาบังคับใช้เพื่อดำเนินการกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ ซึ่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมตามพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 72 (1) ก็เป็นหนึ่งในปัญหาที่สำคัญที่มีได้กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานของประเทศไทยตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ทั้งที่เป็นความผิดประเภทหนึ่งที่ส่งผลกระทบรุนแรงต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและก่อให้เกิดรายได้จำนวนมากจากการกระทำความผิด อันสามารถที่จะนารายได้นั้นไปหมุนเวียนในการกระทำความผิดครั้งต่อไปได้อีก ดังนั้น จึงสมควรกำหนดให้ลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ประการที่สอง มาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอม

ในปัจจุบันการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมนั้นได้ถูกบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งได้ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลานานจึงจำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายที่มีความทันสมัย เพื่อมุ่งคุ้มครองประชาชนให้มีประสิทธิภาพ และแม้ว่าจะมีบทกำหนดโทษในมาตรา 117 ว่าผู้ใดผลิตยาปลอม จะต้องจำคุกตั้งแต่ 3 ปี ถึงตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ 10,000 - 50,000 บาท ก็ตามแต่ก็ไม่อาจทำให้เหล่าอาชญากรเกรงกลัวแต่อย่างใด ยิ่งทำให้ขบวนการจำนวนมากเหล่านี้เห็นว่า คຸ້ມຄ່າที่จะเสียในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอม และบทลงโทษของผู้ผลิตยาปลอมในมาตรา 117 กรณีหากเป็นนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดด้วยแล้ว โทษสำหรับนิติบุคคลในกรณีดังกล่าว คือ ปรับตั้งแต่ 10,000 - 50,000 บาท

เท่านั้น โดยเฉพาะค่าปรับซึ่งนับว่าเป็นอัตราโทษที่น้อยเมื่อเทียบกับความรุนแรงของความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ประชาชน และเมื่อเทียบกับผลกำไรที่นิติบุคคลนั้นได้มาจากการผลิตยาปลอมอันมีลักษณะเพื่อการค้า ประกอบกับบทบัญญัติดังกล่าวได้ใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดในการผลิตยาปลอม เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลาที่นานมาพอสมควรแล้วและไม่เคยแก้ไขจนกระทั่งปัจจุบัน จึงทำให้อัตราโทษปรับสำหรับนิติบุคคลที่กระทำความผิดไม่มีความเหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจในยุคปัจจุบันที่มูลค่าของเงินสูงขึ้น ซึ่งการลงโทษในลักษณะนี้เป็นการลงโทษในด้านเศรษฐกิจของผู้ผลิต เมื่อพิจารณาจะเห็นว่าเป็นบทลงโทษที่ค่อนข้างต่ำ เพราะการลงโทษเพียงเท่านี้ เมื่อเทียบกับการผลิตยาปลอมแต่ละครั้ง ผู้ผลิตก็ย่อมคาดหวังว่าจะได้กำไรจากการผลิตให้มากที่สุดหรือได้รับผลประโยชน์มากกว่าโทษปรับอยู่มาก และผู้ผลิตอาจจะทำการผลิตต่อไปได้อีก ถึงแม้ว่าเครือข่ายของผู้ผลิตจะถูกลงโทษจำคุกแล้วก็ตาม ดังนั้นจะเห็นถึงปัญหาของความไม่เหมาะสมและความไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการลงโทษ ของมาตรา 117 สำหรับผู้ผลิตยาปลอม กรณีหากเป็นนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิด

ผู้ศึกษามีความเห็นว่ มาตรการทางกฎหมายของพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ดำเนินการเอาผิดกับบุคคลผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือสมคบกันในการกระทำความผิดค่อนข้างเป็นไปได้ยาก เนื่องจากมีรูปแบบที่ซับซ้อน และมีข้อจำกัดในการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดในทางอาญาที่จะต้องพิสูจน์ถึงการกระทำความผิดโดยปราศจากข้อสงสัย แต่หากนำมาตรการทางกฎหมายของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาใช้บังคับสำหรับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ที่ได้กระทำการต่อทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอันเกี่ยวกับยาปลอมแล้ว จะเป็นผลให้สามารถดำเนินการได้ถึงผู้ที่อยู่เบื้องหลังแม้จะไม่ได้ร่วมการกระทำความผิดโดยตรงก็ตาม

ประการที่สาม มาตรการทางกฎหมายในการดำเนินการทางทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอม

มาตรการทางกฎหมายในการดำเนินการทางทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอม นั้นอยู่ในพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 มาตรา 126 ซึ่งเป็นมาตรการริบทรัพย์สินในทางอาญาโดยมุ่งเน้นไปในทางด้านทรัพย์สินหรือด้านเครื่องมือของผู้กระทำความผิดยาปลอม เพื่อนำไปทำลายหรือจัดการตามที่กระทรวงสาธารณสุขเห็นสมควร และไม่ได้กำหนดมาตรการยึดทรัพย์สินในทางแพ่งไว้เป็นการเฉพาะ โดยการดำเนินการกับทรัพย์สินจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อศาลพิพากษาว่า บุคคลนั้นได้กระทำความผิดจริงตามฟ้องโดยปราศจากข้อสงสัย ถึงจะสามารถดำเนินการกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดนั้นได้ เมื่อพิจารณาถึงบทลงโทษของผู้ผลิตยาปลอมในมาตรา 126 ซึ่งเป็นมาตรการริบทรัพย์สินในทางอาญา ถือเป็นโทษอย่างหนึ่งที่กระทำต่อตัวทรัพย์สิน และเป็นการนำบทบัญญัติทั่วไปในประมวลกฎหมายอาญามาบังคับใช้นั้นก็คือ ต้องเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้ มีไว้เพื่อใช้ หรือได้มาจากการกระทำความผิดโดยตรงเท่านั้น ถ้ามีการเปลี่ยนสภาพหรือแปรสภาพไปแล้วไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ศาลสั่งริบไม่ได้

เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอม ตามมาตรา 72 (1) นั้นก่อให้เกิดรายได้จำนวนมากแก่ผู้กระทำความผิด และหากได้มีการนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมไปผ่านกระบวนการฟอกเงินโดยมีการโอนหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินดังกล่าวต่อไปหลายครั้งหลายทอดเพื่อหลีกเลี่ยงการบังคับใช้กฎหมายจากมาตรการรับทรัพย์สินในทางอาญา จะมีสภาพปัญหานั้นก็คือ ไม่สามารถนำเอาการลงโทษตามมาตรา 126 แห่งพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 ที่จะดำเนินการกับทรัพย์สินที่ผ่านกระบวนการฟอกเงินแล้วมาใช้บังคับกับกรณีดังกล่าวได้ เพราะไม่ใช่ทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือได้มาจากการกระทำความผิด ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดสามารถนำทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไปใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมในครั้งต่อไป ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมในปัจจุบัน โดยเฉพาะพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 มาตรา 126 จึงมีข้อจำกัดในการพิสูจน์ถึงการกระทำความผิดในทางอาญาและไม่ครอบคลุมถึงทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดและได้มีการเปลี่ยนสภาพไปแล้ว จึงเป็นช่องทางให้ใช้ในการฟอกเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายอีกทางหนึ่ง อันเป็นเหตุที่ทำให้มาตรการดังกล่าวในปัจจุบันยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการปราบปราม ซึ่งแนวทางที่จะสามารถปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมได้ก็คือ การดำเนินการกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดนำไปใช้หมุนเวียนในทางธุรกิจหรือนำไปขายขบวนการเครือข่ายดังกล่าวได้อีกต่อไป โดยนำเอามาตรการของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่มุ่งประสงค์ดัดแปลงและทำลายแรงจูงใจในการประกอบอาชญากรรมที่ให้ผลตอบแทนสูง มาใช้ดำเนินการต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดให้ตกเป็นของแผ่นดิน

จากการศึกษาค้นคว้ามาตรการทางกฎหมายในการกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ

1. มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดลักษณะความผิดให้เป็นความผิดมูลฐาน

ผู้ศึกษาพบว่า การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมตามมาตรา 72 (1) ประกอบมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีลักษณะที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ทั้ง 4 ประการตามแนวความคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงสามารถกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมเป็นความผิดมูลฐานได้ ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ “ความผิดมูลฐาน” หมายความว่า

“(22) ความผิดเกี่ยวกับยาปลอมตามกฎหมายว่าด้วยยา เฉพาะที่เกี่ยวกับการผลิต หรือเป็นผู้ที่จัดหา หรือครอบครองเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ วัตถุอื่นใดเพื่อให้ผู้อื่นใช้ในกระบวนการผลิตยาปลอม อันมีลักษณะเป็นการค้า”

2. มาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอม

ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรนำทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and abetting Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่นำมาใช้ประกอบในการดำเนินคดีฐานฟอกเงินสำหรับการกระทำเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนขององค์กรอาชญากรรม และทฤษฎีการสมคบคิด (Conspiracy) ซึ่งเป็นทฤษฎีในการสมคบกันกระทำความผิดเนื่องจากลักษณะการประกอบอาชญากรรม มาใช้บังคับในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมด้วย โดยควรบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมมักกระทำเป็นขบวนการเครือข่าย และมีการแบ่งหน้าที่กันทำอย่างเป็นสัดส่วน ซึ่งตัวการจะเป็นผู้วางแผนการในการกระทำความผิด โดยให้ผู้ร่วมขบวนการเป็นผู้ลงมือกระทำความผิด ซึ่งทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน และทฤษฎีการสมคบคิด กันกระทำความผิดนี้สามารถนำมาใช้ในการดำเนินคดีและพิสูจน์ความผิดกับตัวการผู้กระทำความผิดที่แท้จริงได้ จึงนับว่าเป็นประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมไม่ว่าจะเป็นในด้านการยับยั้งหรือสกัดกั้นการกระทำ ความผิดและการขยายเครือข่ายขบวนการของการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมด้วย

นอกจากนี้เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 117 แห่งพระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510 และที่แก้ไขเพิ่มเติม สำหรับอัตราโทษที่ควรแก้ไขอัตราโทษให้สูงขึ้น กล่าวคือ จากเดิมบัญญัติว่า “มาตรา 117 ผู้ใดผลิตยาปลอมอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 72 (1) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปี ถึงตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงห้าหมื่นบาท

การผลิตยาปลอมที่มีลักษณะตามมาตรา 73 (2) (3) หรือ (4) อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 72 (1) ถ้าผู้ผลิตสามารถพิสูจน์ได้ว่ายานั้นไม่ถึงกับเป็นอันตรายแก่ผู้ช้ยา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีและปรับไม่เกินสองหมื่นบาท”

โดยแก้ไขเพิ่มเติมเป็น “มาตรา 117 วรรคแรก ผู้ใดผลิตยาปลอมอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 72 (1) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปี ถึงตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท”

วรรคสอง การผลิตยาปลอมที่มีลักษณะตามมาตรา 73 (2) (3) หรือ (4) อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 72 (1) ถ้าผู้ผลิตสามารถพิสูจน์ได้ว่ายานั้นไม่ถึงกับเป็นอันตรายแก่ผู้ช้ยา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีและปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท”

วรรคสาม “กรณีเป็นนิติบุคคลกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท หากเป็นนิติบุคคลกระทำความผิดตามวรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น”

โดยมีหลักในการพิจารณาความเหมาะสมในบทลงโทษซึ่งได้เทียบเคียงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

3. มาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอม

ผู้ศึกษาเห็นควรว่า ให้มีการแก้ไขบทบัญญัติทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอม โดยมีการกำหนดมาตรการเพิ่มเติมในเรื่องการริบทรัพย์สิน เพื่อให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งหากนำมาตรการทางกฎหมายที่เคร่งครัดในการริบทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะถูกเปลี่ยนสภาพหรือจำหน่าย จ่าย โอนไปเป็นรูปแบบใดก็ตาม สามารถริบทรัพย์สินอันเกิดจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมนั้นได้ โดยนำบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินมาดำเนินการโดยใช้มาตรการทางด้านทรัพย์สินทางแพ่ง (Civil Forfeiture) และหลักการผลักภาระพิสูจน์ (Shift of Burden of Proof) มาใช้ควบคู่กับมาตรการริบทรัพย์สินในทางอาญาในความผิดที่เกี่ยวกับยาปลอม อันจะช่วยให้สามารถดำเนินการต่อทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดได้และเป็นไปตามแนวคิดการควบคุมการฟอกเงิน นั่นก็คือ เพื่อตัดวงจรในการก่ออาชญากรรมให้ลดน้อยลง และเป็นการป้องกันการนำเงินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเข้าสู่ระบบเงิน และเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

วิชัย ตันติกุลานันท์. คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร, 2543.

วีระพงษ์ บุญโยธาส. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ .พิมพ์ครั้งที่ 6 .กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2552.

หทัยกาญจน์ เขาวนพูนผล. กฎหมายเบื้องต้นเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคในงานเภสัชกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2559.

สีหนาท ประยูรรัตน์.คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ นิติเทศ, 2544.

สุรพล ไตรเวทย์.คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2542.

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. คู่มือการดำเนินการสำหรับผลิตภัณฑ์ยาที่มีปัญหาด้านคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2 .กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2550.